

Za roditelje devetogodišnjaka

Pripremila:

Sandra Pavić, OŠ Ane Katarine Zrinski - Retkovci

Osobine devetogodišnjaka

- dijete postaje sve više neovisno i svjesno društvenih pravila
- prepoznaće društveno prihvatljivo ponašanje u većini situacija i razlikuje dobro i loše
- emocionalno je zrelijе, lakše kontrolira svoje frustracije i lakše se suočava s konfliktima; rjeđi su ispadi bijesa
- iako sve više neovisno, i dalje mu je potrebna roditeljska potpora
- želi se uklopiti, a sebe često definira kroz vršnjake i osjeća snažnu pripadnost i odanost grupi
- ima želju ponekad provoditi vrijeme dalje od svog doma i roditelja, na primjer prespavati kod prijatelja

Razvijanje kritičkog razmišljanja

- pokazuje sve više interesa za ljude i događaje izvan užeg kruga obitelji, a počinje razvijati i simpatije
- može imati i druge uzore u odraslima, poput sportskog trenera ili učitelja
- važno mu je mišljenje drugih, prijateljstva su mu emocionalno važna, a podložan je i pritisku vršnjaka i druge djece
- znatiželjan je u vezi svijeta oko sebe i ima puno pitanja
- razmišlja kritički i razvija vlastito mišljenje o stvarima, neovisno o tome što misle njegovi roditelji.
- ***Potaknite samopouzdanje kod djeteta i ohrabrite ga da donosi odluke koje su dobre i zdrave za njega.***

Izbjeći stres

- Školska djeca mogu biti pod stresom jednako kao i njihovi roditelji. Mnoga djeca imaju raspored prenatrpan raznim izvanškolskim aktivnostima što ponekad postane teško uskladiti s obvezama prema školi.
- Neka djeca mogu biti tjeskobna zbog škole i pritiska da moraju biti uspješna.
- Treba se dobro organizirati, redovito i pravilno hraniti, boraviti na svježem zraku, dovoljno spavati.
- Neispavanost može imati negativan utjecaj na djetetovo raspoloženje i emocionalno stanje pa je važno da dijete dovoljno spava i odmara se.

Pomaganje u kućanskim poslovima jača odgovornost

- Motoričke sposobnosti devetogodišnjaka postaju sve razvijenije. Dijete ima veću kontrolu nad svojim tijelom i veće sposobnosti za sudjelovanje u različitim sportovima.
- Može obavljati zahtjevnije kućanske poslove i imati veću odgovornost. Pomaganje u kući djetetu pomaže i u razvijanju odgovornosti, jača njegovo samopouzdanje i osjećaj da je važan dio obitelji.

Kako mu ne bi bile mrske te obaveze,
svi članovi obitelji trebali bi
sudjelovati u kućanskim poslovima.

Tjelesni razvoj

- Može se samostalno brinuti o svojoj higijeni, ali ponekad ga treba podsjetiti da opere zube, da se okupa ili odreže nokte. Ako vaše dijete nosi aparatić za zube, posavjetujte se sa stomatologom oko higijene. Iako devetogodišnjaci već imaju prednje gornje i donje trajne zube, još uvijek gube mlijeko zube.
- Devetogodišnjaci se mogu jako razlikovati od vršnjaka u visini i građi tijela, što ovisi o genetici.
- Kod neke djece pubertet počinje već oko osme ili devete godine, zato je ovo idealno vrijeme za razgovor s djetetom o tjelesnim promjenama koje ga očekuju u pubertetu. Djeca su već od ove dobi svjesna svog izgleda, a na njih još uvijek u velikoj mjeri utječu roditelji. Ako ste vi tjelesno aktivni, pazite na zdravu prehranu i imate pozitivan stav prema vlastitom tijelu i izgledu, i dijete će slijediti vaš primjer.

Devetogodišnjak u razredu

Vid i fina motorika

- Poboljšana vizualno – motorička koordinacija dovodi do veće motoričke sigurnosti; zanimaju ga detalji; rukopis potpuno razvijen; često prečvrsto drži olovku.
- Spretan u baratanju različitim oruđima koja zahtijevaju finu motoriku (tkanje, pletenje, rezbarenje, crtanje).
- Može prepisivati s ploče, ponovno prepisivati zadatke, proizvesti krasne pismene radove.

Krupna motorika

- Napreže se do krajinjih granica; voli se natjecati s drugima ili sam sa sobom.
- Tjelesna kontrola mu je problem, upoznavanje vlastitih granica i zadržavanje unutar njih također.
- Dječaci vole fizičko „natezanje“.
- Često se tuže na bolove, česte ozljede, od kojih su neke stvarne, a neke pretjerivanje.

Kognitivni razvoj

Voli raditi u grupi; raspravlja i diskutira o činjenicama, pravilima, a to može trajati dulje nego sama aktivnost.

Često pita „*Zašto to moram raditi?*“

Uporno traži objašnjenje činjenica, kako predmeti funkcioniraju, uzroke događaja; to je pravo vrijeme za znanstveno istraživanje.

Čita da bi učio, a ne uči čitanje.

Ponosan je na završni rad; usmjeren je na potankosti; uživa u rezultatu rada, ali često mijenja interes.

Socijalno ponašanje

Voli raditi s odabranim prijateljem, obično istog spola; počinju se stvarati klape.

Povećava se važnost pitanja pravednosti; vrlo ozbiljno shvaća natjecanje u školskom radu, fizičkoj kulturi i sl.; takve aktivnosti trebaju biti prožete veseljem, lakoćom i humorom.

Voli pregovarati, doba „*idemo se dogоворити*“.

Muče ga mnoge brige (škola, život) pa treba razumijevanje i strpljivost učitelja i roditelja; budite jasni u davanju uputa, postavljanje jasnih očekivanja vrlo je važno; valja izbjegavati sarkastičan humor, djeca su najžešći vlastiti kritičari.

Važno mu je dati još jednu priliku; često odustaje pa ga je potrebno hrabriti i jačati njegov krhki osjećaj vlastite sposobnosti; ljutnja i prijekori ne dovode do cilja.

20 lekcija lijepog ponašanja koje bi sva djeca trebala usvojiti do 9. godine

1. MOLIM TE – kad nešto trebaju ili žele

2. HVALA – ne treba više biti vezano samo uz materijalne stvari (kada im netko nešto pokloni, daje ili samo dodaje); zahvalu treba proširiti i na emocionalna davanja i pomaganje.

Primjerice, “*hvala ti što si mi pomogao*”, “*hvala ti što si me saslušao*” i slično.

3. IZVOLI - izgovaranjem ove čarobne riječi dijete pokazuje poštovanje prema bližnjem.

Davanjem nečeg materijalnog uz riječ “*izvoli*”, ujedno otvara i svoje srce prema osobi koju dariva.

4. OPROSTI

Ova čarobna riječ reflektira našu empatiju, odnosno suošjećanje za osobu koju smo povrijedili.

Često i odrasli imaju problema s izgovaranjem ove riječi, jer smatraju da moraju odustati od svog ponosa i stajališta te da "oprosti" znači svojevrsni gubitak za njih.

Mnogi roditelji, kada pogriješe u ponašanju prema svome djetetu, smatraju da od djeteta ne trebaju tražiti oprost jer je ono samo dijete. I tu rade grešku.

Tražite od djeteta oprost i tako mu pokažite da ga poštujete te ga naučite da kazati "oprosti" nije slabost već snaga.

5. NE PREKIDAJ RAZGOVORE

Djeca su nestrpljiva, uzbudjena i nestašna, pa često od najranije dobi prekidaju odrasle u razgovoru kako bi zbog nečega na sebe skrenuli pažnju.

Kada procijenite da je dijete dovoljno staro, pokušajte to ponašanje ispraviti.

Ne samo da je prekidanje drugih u komunikaciji nepristojno, već bi ova loša navika djetetu mogla stvarati probleme u odrasloj dobi, posebno u poslovnom okruženju i profesionalnom razvoju.

Ako baš mora prekinuti neku komunikaciju, neka to učini uz

*“Oprostite što prekidam,
ali trebao bih...”*.

6. PITAJ ZA DOZVOLU

Djeca, mladi i odrasli svakodnevno se nalaze u situacijama kada nešto žele napraviti, ali nisu sigurni smiju li, žele li to doista i kakve će to imati posljedice. Stoga je važno dijete naučiti da pita za dozvolu.

Kad su mali to će biti upiti kao što su *“Smijem ići kod Marka u dvorište na igranje?”* (umjesto da samo odu bez pitanja),

a kasnije u životu bit će pristojno pitati, primjerice, *“Susjed, je li u redu da se moji gosti parkiraju ispred vaše kuće danas popodne?”*

7. NE KRITIZIRAJ JAVNO, NE OGVARAJ, NE POKAZUJ S PRSTOM

Naravno, dogodit će se da će dijete u šoping centru prstom pokazati na gospođu i glasno pitati “*Zašto je ova teta tako odjevena?*” ili “*Pogledaj kakav ružan auto ima ovaj čovjek*”.

Mala djeca to ne rade namjerno ili zato što su bezobrazna, već više iz znatiželje i čuđenja.

Ali ovakve situacije dobre su prilike da ih naučite kako nije lijepo negativno komentirati, kritizirati, ogovarati druge ljude.

Fizički izgled jednostavno ne komentiramo, osim ako ne želimo dati kompliment.

8. A KAKO STE VI?

Odrasli često djecu pitaju "*Kako si ti meni Marko?*", posebno ako ih dugo nisu vidjeli.

Nakon što odgovore, djeca niže osnovnoškolske dobi trebala bi i sama znati postaviti to pitanje, ali ne nužno samo kao poštupalicu.

Učite djecu da se istinski zanimaju kako se drugi osjećaju i što rade.

Na taj način uče empatiju, poznaju bolje tu osobu i spontano se s njom lakše mogu zbližiti.

9. POZDRAVLJANJE

Naučite dijete pristojno pozdravljati, ne samo starije s kojima dolaze u kontakt, već i svoje vršnjake.

10. POKUCAJ NA VRATA

Još jedna dobra i praktična lekcija za cijeli život je poštovanje tuđe privatnosti i ulaženje u nečiji intimni ili radni prostor.

Vrlo ju je jednostavno naučiti, a glasi:

Kad su vrata zatvorena, netko ih je zatvorio s razlogom, jer želi imati svoj mir.

Prije no što uđeš, svakako pokucaj i time najavi svoj dolazak.

Važno je da tu intimu i potrebu za povlačenjem roditelji poštuju i kod djece.

Pa kad se vaš mališan zavori u svoju sobu, prije no što dođete vidjeti što radi i da li je dobro, svakako pokucajte i pitajte “*Smijem li ući?*”.

11. TELEFONIRANJE

Malci već od najranije dobi koriste mobitele kao da su s njima rođeni.

Često traže da nekog zovu, recimo baku ili prijatelja.

Svaki telefonski poziv neka bude prilika za još jednu lekciju u kojoj ćete dijete naučiti da uvijek prvo pozdravi onog koga je nazvao, zatim da se predstavi, pa zatraži razgovor s osobom koju treba.

“Halo, bok djede, na telefonu je Ana. Mogu li molim te dobiti baku, jer nešto je trebam pitati? ”.

Pristojna komunikacija važna je u cjelokupnom digitalnom svijetu, kod pisanja mailova, chatova, SMS-ova.

12. UPOZNAVANJE S NOVIM OSOBAMA

Ovo je vrlo važna vještina za zdravu socijalizaciju. Od prvih odlazaka na igralište ili u igraonice, naučite dijete pružiti ručicu i predstaviti se.

Kada ga upoznajete s novim prijateljem, bez obzira koliko bili maleni, mogu si dati ručicu i reći “*Ja sam Ivan. Kako se ti zoveš? Idemo se igrati?*”.

Dijete će naučiti bonton, ali i razbiti strah pred upoznavanjem nove djece te će naučiti kako nekog uključiti u igru ili kako se samo pridružiti nekoj skupini djece koju ne poznaje baš dobro.

13. PONAŠANJE U JAVNIM I KULTURNIM USTANOVAMA

Vodite dijete na predstave, u kino i upoznajte ga sa situacijama koje zahtijevaju tišinu, praćenje i pozornost.

To su idealna okruženja za učenje strpljenja i pristojnog ponašanja na kulturnim manifestacijama, javnim okupljanjima i događanjima.

14. KADA ZAPOSЛИТИ RUČICE, A KADA NE

Djeca se jako vole igrati svojim ručicama, odnosno dlanom i prstićima.

Naučite dijete da kod čišćenja nosića koristi maramicu, a kod kašljanja, kihanja i zijevanja stave ruku preko usta.

15. POMAGANJE DRUGIMA

Ako i kada mogu, djeca rado pomažu roditeljima kuhati, popravljati stvari po kući, kupati psa i slično.

I to dok su još vrlo, vrlo mali. U tim situacijama treba im dozvoliti da nam pomognu, čak i ako nam ponekad više odmažu.

Djeca se rađaju s potrebom da pomažu, a na roditeljima je da tu potrebu njeguju i kasnije usmjere i na druge ljude.

16. PONAŠANJE ZA STOLOM

Ovo je najteža lekcija za naučiti jer djeca kad su mala za stolom se meškolje, ne mogu mirno sjediti, ponekad bljuckaju hranu jer im nije fina, ponekad se s njome igraju, bacaju hranu oko tanjura, jedu otvorenih usta, bacaju pribor na pod, glasna su, stavljaju laktove i nožice na stol... “prijestupa” ima puno.

Stoga se ponašanje za stolom uči i više godina te u skladu s djetetovom zrelošću, razvojem motorike i drugim psihosocialnim stanjima.

Ipak, do 9. rođendana sva djeca bi trebala znati postaviti stol za obiteljski obrok, mirno sjediti dok se jede, koristiti “*molim te dodaj mi*”, koristiti žlicu, vilicu, nož i ubrus, žvakati zatvorenih usta i očistiti za sobom.

17. HIGIJENA I UREDNOST

Biti počešljan, opranih zubića, čistih ručica i u čistoj odjeći, također je odraz lijepog ponašanja koji ima više veze sa zdravljem, a znak je i štovanja prema okolini i drugoj djeci s kojima vaše dijete dolazi u kontakt.

Osim brige o samome sebi i higijene, dijete mora znati samo pospremiti svoju sobu i brinuti se da njegove stvari budu na svome mjestu.

Osjećaj čistoće i reda itekako pozitivno djeluje na ponašanje djeteta.

18. PONAŠANJE PREMA OKOLIŠU

Vrlo važno mjerilo lijepog ponašanja je ponašanje prema prirodi, životinjama i okolišu.

Osnovno pravilo je: *Ne bacaj smeće nigdje drugdje osim u kantu za smeće.*

Nakon toga, slijede i specifične lekcije: kako odvajati otpad, kako pomagati životinjama, kako se ponašati u šumi, kako štedjeti energiju i slično.

19. PONAŠANJE U PROMETU

Biti oprezan u prometu najviše ima veze sa sigurnošću i dobrobiti djeteta, ali prometna kultura sastavni je dio bontona.

Djeca moraju imati poštovanja prema svim sudionicima u prometu.

To znači da čuvanjem sebe, čuvaju u prometu i druge.

Do 9. godine dijete bi trebalo znati osnove ponašanja u prometu: uvijek hodati nogostupom, kretati se desnom stranom, prelaziti cestu preko zebre, gledati lijevo i desno, ne trčati između auta, ne trčati na cestu i drugo.

20. RUGANJE I ZADIRKIVANJE

Znat ćete da imate predivno dijete
kada u njemu vidite mladu osobu koja nema potrebu
vlastite slabosti prikrivati okrutnostima prema drugima.

Znat ćete da ste uspjeli kao roditelj
kada vidite da vaše dijete prihvata drugačije od sebe,
da ih ne prosuđuje i ne osuđuje,
da nema potrebe drugima govoriti ružne riječi,
zadirkivati ih, omalovažavati ili im se rugati.

Kad bi sva djeca odrasla u takve ljude,
svijet bi za sve nas bio puno ljepše,
pozitivnije i sigurnije mjesto.

Prema: <https://klokanica.24sata.hr/>

<http://klinfo.rtl.hr/>

